מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את עלילת הסיפור ואת דמויותיו המרכזיות
- לזהות את המבנה המעגלי ואת האמצעים האמנותיים בסיפור
- לנתח את נושא ההתבוללות ומוטיב האכילה בסיפור

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנת העלילה

1. ב – סכין ציידים
2. ג – ברפת
3. ג – הוא יוצא ליער לקרוא קריאת שמע
4. ב – אכלה אותם
5. ב – היא דוקרת את עצמה בסכין שמכר לה יוסף
6. ג – הוא יוצא שוב לדרכו עם קופתו

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הסיפור מסופר על ידי מספר כל־יודע בגוף שלישי
2. נכון – כך מתואר במבנה הסיפור, במקביל להתרחקותו מיהדותו
3. לא נכון – הוא מפסיק לעבוד ולשמור מצוות ומתרחק מזהותו הדתית
4. נכון – כך מתואר ברגע ההתקפה בשיא הסיפור
5. נכון – כך מצוין בניתוח הדמות בסיכום
6. לא נכון – הוא אינו מצליח לקבור אותה בשל האדמה הקפואה

חלק ג' – השלמת מילים

1. קופת
2. הילני
3. קריאת שמע
4. מעגלי
5. אכילה
6. שאול

חלק ד' – התאמה בין מושגים

1 – ב (הסיפור נפתח ומסתיים ביוסף יוצא ליער עם קופתו)
2 – ה (הקורא יודע יותר ממה שיוסף יודע)
3 – ד (כלי הפיתוי והשליטה של האדונית ביוסף)
4 – ג (דימוי הסכין המקשר למבטה של האדונית ולסכנה הצפויה)
5 – א (התרחקות הדרגתית של יוסף מזהותו היהודית)

חלק ה' – סדר האירועים בעלילה

1. יוסף פוגש את האדונית ומוכר לה סכין ציידים
2. האדונית מרשה ליוסף ללון ברפת
3. יוסף עובר בהדרגה מהרפת אל הבית וחדר השינה
4. יוסף חולם חלום שבו הוא נאכל
5. יוסף יוצא ליער בלילה לקרוא קריאת שמע
6. האדונית פוצעת את עצמה ומתה, ויוסף יוצא שוב לדרכו

חלק ו' – שאלות פתוחות לכתיבה

1. יש להתייחס לאכילת מאכלי נוכרים, לשחיטה הלא כשרה ולשינוי בתגובתו של יוסף לאורך הסיפור, שמעיד על התרחקות הדרגתית מהלכה
2. יש להתייחס לכך שיוסף חוזר למצב ההתחלתי (יציאה ליער עם הקופה), מה שמרמז על נדודים מתמשכים גם אחרי שניצל
3. תשובה פתוחה - יש להתייחס לתמימותו וחולשת אופיו מול הפיתוי של האדונית, ולתת נימוק מבוסס על הטקסט

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובה שתזכיר את הפיתוי, הנוחות והמזון שמציעה האדונית ואת ויתורו ההדרגתי על מצוות וזהות
- ציפייה לאזכור המבנה המעגלי, וקישור בין יציאתו וחזרתו ליער לבין מצב היהודי הנודד בגולה
- ציפייה לאזכור קריאת שמע ביער כרגע שמחזיר אותו לזהותו ומצילו

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקרוא בכיתה קטעים נבחרים מהסיפור לפני התרגול כדי לחזק את ההבנה
- כדאי להדגיש את הקשר בין מוטיב האכילה למוטיב ההתבוללות בדיון כיתתי
- בחלק הפתוח מומלץ לעודד תלמידים לבסס את עמדתם על ציטוטים קצרים מהסיכום

דף תרגול: "האדונית והרוכל" מאת ש"י עגנון

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

זה סיפור של עגנון על יהודי בשם יוסף שמוכר סחורה. הוא מגיע לבית של אישה נוכרייה ביער. קוראים בדף על מה שקורה ביניהם.

מילון קטן:

רוכל	מי שמוכר סחורה ונודד ממקום למקום
אדונית	אישה בעלת מעמד גבוה, כאן נוכרייה החיה ביער
מבנה מעגלי	כשהסיפור מסתיים כמו שהוא מתחיל
אירוניה דרמטית	הקורא יודע דבר שהדמות עצמה אינה יודעת
התבוללות	התרחקות של יהודי מזהותו הדתית והתרבותית
מבע משולב	כשקול המספר וקול הדמות מתערבבים יחד
הטרמה	רמז מוקדם לדבר שיקרה בהמשך העלילה
קריאת שמע	תפילה יהודית מרכזית הנאמרת ערב ובוקר

1 חלק א' – הבנת העלילה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה יוסף נותן לאדונית כשהם נפגשים בפעם הראשונה?

א) בד לשמלה ב) סכין ציידים ג) תכשיט זהב ד) נרות

2. איפה יוסף ישן בלילה הראשון?

א) בחדר השינה שלה ב) במחסן ג) ברפת ד) בבית המגורים

3. מה קורה ומציל את יוסף בסוף הסיפור?

א) הוא בורח עם שכן ב) השוטרים מגיעים לבית ג) הוא יוצא ליער לקרוא קריאת שמע

ד) האדונית מתחרטת בעצמה

4. מה האדונית אומרת בצחוק שעשתה לבעליה?

א) גירשה אותם מהבית ב) אכלה אותם ג) מכרה אותם ד) שרפה את ביתם

5. במה האדונית פוצעת את עצמה בסוף הסיפור?

א) היא נופלת מהמדרגות ב) היא דוקרת את עצמה בסכין שמכר לה יוסף ג) היא נשרפת באש

ד) היא נחתכת מזכוכית

6. מה יוסף עושה בסוף הסיפור?

א) הוא מתחתן עם האדונית ב) הוא נשאר לגור בבית לצמיתות ג) הוא יוצא שוב לדרכו עם קופתו

ד) הוא חוזר למשפחתו בעיר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הסיפור מסופר בגוף ראשון מפי יוסף.	☐	☐
2	מקום הלינה של יוסף מתקדם בהדרגה מהרפת אל חדר השינה.	☐	☐
3	יוסף ממשיך לשמור מצוות באדיקות לאורך כל הסיפור.	☐	☐
4	האדונית נושכת את צווארו של יוסף אך דמו קר.	☐	☐
5	שמה של האדונית, הילני, רומז להלניזם ולהלנה.	☐	☐
6	יוסף קובר את האדונית באדמה בסוף הסיפור.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. יוסף הוא רוכל יהודי הנודד ביער עם _____ סחורה על גבו.

2. האדונית הנוכרייה נקראת בשמה _____ .

3. המצווה היחידה שיוסף ממשיך לקיים היא _____ .

4. הסיפור בנוי במבנה _____ , שבו הרוכל יוצא מן היער וחוזר אליו.

5. מוטיב מרכזי בסיפור הוא מוטיב ה _____ , המשמש ככלי פיתוי ושליטה.

6. הביטוי 'כל המרבה לשאול מעמיק לו _____ ' הוא משחק מילים עגנוני.

4 חלק ד' – התאמה בין מושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מבנה מעגלי	___	**א.** התרחקות הדרגתית של יוסף מזהותו היהודית
2. אירוניה דרמטית	___	**ב.** הסיפור נפתח ומסתיים ביוסף יוצא ליער עם קופתו
3. מוטיב האכילה	___	**ג.** דימוי הסכין המקשר למבטה של האדונית ולסכנה הצפויה
4. הטרמה	___	**ד.** כלי הפיתוי והשליטה של האדונית ביוסף
5. התבוללות	___	**ה.** הקורא יודע יותר ממה שיוסף יודע

5 חלק ה' – סדר האירועים בעלילה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	יוסף עובר בהדרגה מהרפת אל הבית וחדר השינה
☐	האדונית פוצעת את עצמה ומתה, ויוסף יוצא שוב לדרכו
☐	יוסף יוצא ליער בלילה לקרוא קריאת שמע
☐	יוסף פוגש את האדונית ומוכר לה סכין ציידים
☐	האדונית מרשה ליוסף ללון ברפת
☐	יוסף חולם חלום שבו הוא נאכל

6 חלק ו' – שאלות פתוחות לכתיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו כיצד מוטיב האכילה מבטא את ההידרדרות הדתית של יוסף במהלך הסיפור.

2. כתבו כיצד המבנה המעגלי של הסיפור משקף את מצבו של היהודי בגולה.

3. הביעו עמדה: האם לדעתכם יוסף אשם במצב שאליו נקלע, או שהוא קורבן נסיבות? נמקו.

כרטיס יציאה

מה גורם ליוסף להתרחק בהדרגה מזהותו היהודית?

אילו אמצעי אמנותי בולט במבנה הסיפור ומה הוא מבטא?

מה מציל את יוסף ברגע המכריע, ומדוע זה משמעותי?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀